

Nelojalna konkurencija Suncu

Autor: Frederik Bastija (Skrraćena verzija "Peticija proizvođača svijeća")

Pitanje za razmišljanje: Političari često tvrde da je jeftini uvoz loš za ekonomiju. Razmisli o ovim stavovima dok čitaš tekst.

„Gospodo, na pravom ste putu. Odbacujete apstraktne teorije i malo pažnje posvećujete jeftinoći i obilju. Vaša glavna briga je interes proizvođača. Želite da ga zaštitite od strane konkurencije i rezervišete nacionalno tržište za domaće proizvođače. Mi trpimo zbog nepodnošljive konkurencije stranog rivala, koji, čini se, ima daleko bolje uslove za proizvodnju svjetlosti, do te mjere da apsolutno preplavljuje naše nacionalno tržište svjetlošću po nevjerovatno niskoj cijeni. Čim se pojavi, naš posao staje—svi potrošači prelaze kod njega; i jedna grana domaće industrije, sa bezbrojnim povezanim djelatnostima, odjednom postaje potpuno mrtva. Taj rival, koji nije niko drugi do Sunce, vodi nemilosrdni rat protiv nas, i sumnjamo da je postavljen od strane perfidnog Albiona (što je dobra politika u ovom vremenu); budući da prema tom arogantnom ostrvu pokazuje obazrivost koju prema nama nema.“

Molimo vas da donesete zakon kojim će se naložiti

zatvaranje svih prozora, krovnih otvora, mansardnih prozora, vanjskih i unutrašnjih kapaka, zavjesa, roletni, okruglih prozora – ukratko, svih otvora, rupa, pukotina i procjepa kroz koje sunčeva svjetlost ima običaj ulaziti u kuće, na štetu zaslužnih proizvođača kojima se ponosimo što smo obezbijedili našoj zemlji - zemlja koja nas, iz zahvalnosti, ne bi smjela sada napustiti u ovako neravnopravnoj borbi.

Vjerujemo, gospodo, da naš zahtjev nećete smatrati satirom niti ga odbiti bez prethodnog razmatranja razloga koje iznosimo u njegovu korist.

Prije svega, ako zatvorite što je moguće više pristupa prirodnoj svjetlosti i stvorite potražnju za vještačkom svjetlošću, koji od naših francuskih proizvođača neće od toga imati koristi?

Predviđamo vaše prigovore, gospodo, ali znamo da nam ne možete suprotstaviti ništa osim zastarjelih argumenata pristalica slobodne trgovine. Izazivamo vas da iznesete ijednu riječ protiv našeg zahtjeva koja se odmah neće okrenuti protiv vas samih i cijele vaše politike. Reći ćete nam da ćemo mi, možda, profitirati zaštitom koju tražimo, ali da će zemlja izgubiti jer će potrošač snositi štetu.

Odgovaramo:

Vi ste sami sebi oduzeli pravo da se pozivate na interes potrošača, jer svaki put kada je njegov interes bio suprotan

interesu proizvođača, žrtvovali ste potrošača. To ste činili radi podrške radnicima i onima koji traže zaposlenje. Iz istog razloga, trebali biste to učiniti i sada.

Sami ste uklonili ovaj prigovor. Kada vam kažu da potrošač ima interes u slobodnom uvozu željeza, uglja, žitarica, tekstilnih tkanina – vi odgovarate: da, ali proizvođač ima interes da taj uvoz ograničimo. Dobro, neka bude tako; ako potrošači imaju interes za slobodan pristup prirodnom svjetlu, proizvođači vještačke svjetlosti imaju jednak interes za njegovu zabranu.

Ako kažete da je svjetlost Sunca besplatan dar prirode, i da bi odbacivanje takvih darova značilo odbacivanje bogatstva pod izgovorom podsticanja sredstava za njegovo sticanje, upozoravamo vas da ne nanesete smrtonosni udarac vašoj vlastitoj politici. Sjetite se da ste dosad uvijek odbacivali strane proizvode, jer su oni po svojoj prirodi bliži besplatnim darovima nego domaći proizvodi.

Priroda i ljudski rad sarađuju u različitim proporcijama (u zavisnosti od zemalja i klime) u proizvodnji dobara. Dio koji priroda odradi je potpuno besplatan; vrijednost čini samo dio koji je rezultat ljudskog rada, i koji se plaća.

Ako narandža iz Lisabona košta upola manje nego narandža iz Pariza, to je zato što prirodna, a samim tim i besplatna toplota za jednu čini ono što vještačka, i stoga skupa,

toplota mora učiniti za drugu.

Kada nam narandža stigne iz Portugala, možemo zaključiti da je dijelom dobijena besplatno, a dijelom uz trošak; drugim riječima, dolazi nam po upola nižoj cijeni u odnosu na one iz Pariza.

Dakle, upravo taj besplatni dio (izvinjavamo se na izrazu) smatramo da treba isključiti. Kažete: kako domaća radna snaga može izdržati konkurenciju strane radne snage, kada domaći radnici moraju obaviti sav posao, dok strani rade samo polovinu, jer sunce obavlja ostatak? Ali, ako vas ta besplatna polovina navodi da ograničite konkurenciju, kako vas onda potpuno besplatni dio navodi da prihvatite konkurenciju?

Ako biste bili dosljedni, dok ograničavate ono što je djelimično besplatno kao štetno za domaću industriju, trebali biste, tim prije, i s dvostrukim žarom, ograničiti ono što je u potpunosti besplatno.

Još jednom, kada nam se proizvodi poput uglja, željeza, žitarica ili tekstilnih tkanina šalju iz inostranstva, i možemo ih dobiti uz manje rada nego da ih sami proizvodimo, razlika predstavlja besplatan dar za nas. Taj dar je veći ili manji u zavisnosti od toga koliko je ta razlika značajna. Dar iznosi četvrtinu, polovinu ili tri četvrtine vrijednosti proizvoda, kada nam stranac naplati samo tri četvrtine, polovinu ili četvrtinu cijene koju bismo inače platili. Dar je potpuno savršen i potpun

kada darodavac (poput sunca koje nam daje svjetlost) od nas ne traži ništa zauzvrat.

Pitanje, i postavljamo ga direktno, glasi: Želite li za našu zemlju korist besplatne potrošnje ili tobožnje prednosti skupe proizvodnje?

Napravite svoj izbor, ali budite logični; jer, dok ukidate uvozni ugalj, željezo, žitarice i strane tkanine, u onoj mjeri u kojoj im cijena približava nuli, kakva bi to nedosljednost bila da prihvatite svjetlost sunca, čija je cijena nula tokom cijelog dana.

Zaključna pitanja: Da li ograničenja trgovine poput carina i kvota povećavaju zaposlenost u domaćoj ekonomiji? Da li ograničenja trgovine pomažu da se poveća nivo dotka? Zašto da i zašto ne?

„Nelojalna konkurencija Suncu“, skraćena verzija „Peticije proizvođača svijeća“

Frederika Bastijata, zaštićena je autorskim pravima. Za više informacija o ponovnom štampanju ili distribuciji, obratite se na webmaster@econlib.org.